

Блок 2. Україна в процесі боротьби за збереження національної ідеї

Урок 18. Початок Української революції 1917 року. Українська Центральна Рада. Універсали Центральної Ради. Проголошення УНР

Історія України • ПМ • I курс • 1 година

Головна думка

Повалення самодержавства в Росії відкрило шлях до Української революції. Центральна Рада стала представницьким центром українського руху, а її Універсали поступово привели від вимоги автономії до проголошення Української Народної Республіки.

На уроці потрібно зрозуміти	Після уроку студент/студентка зможе
Лютнева революція і зміна влади; створення Центральної Ради; Михайло Грушевський і українські партії; I, II, III Універсали.	пояснювати ключові поняття; називати основні дати; аналізувати причини й наслідки; робити короткий історичний висновок.

Дата	Що запам'ятати
березень 1917	створення Української Центральної Ради.
червень 1917	I Універсал.
липень 1917	II Універсал.

Матеріал подано як готовий конспект-презентацію: його можна показувати на екрані або роздати студентам для самостійного опрацювання.

1. Карта уроку: логіка вивчення теми

Крок	Питання уроку	Що потрібно запам'ятати
1	Лютнева революція і зміна влади	причини → перебіг → наслідки → значення
2	Створення центральної ради	причини → перебіг → наслідки → значення
3	Михайло Грушевський і українські партії	причини → перебіг → наслідки → значення
4	I, ii, iii універсали	причини → перебіг → наслідки → значення
5	Проголошення унр	причини → перебіг → наслідки → значення

Проблемне питання

Яке значення мала тема «Початок Української революції 1917 року. Українська Центральна Рада. Універсали Центральної Ради. Проголошення УНР» для розвитку українського суспільства, державності або національної ідеї?

Поняття	Навіщо потрібне на уроці
Українська революція	допомагає точно пояснити явище: боротьба українців у 1917-1921 рр. за національне, соціальне і державне самовизначення.
Центральна Рада	допомагає точно пояснити явище: представницький орган українського руху.
Універсал	допомагає точно пояснити явище: урочистий політичний акт Центральної Ради.

2. Історичний контекст

Тема уроку розкриває один із ключових етапів історії України: початок української революції 1917 року. українська центральна рада. універсали центральної ради. проголошення унр.

Щоб зрозуміти цей матеріал, важливо бачити зв'язок між політичними рішеннями, соціальними змінами, культурою та повсякденним життям людей.

Матеріал подано як конспект-презентацію: визначення, дати, таблиці й схеми можна використовувати для пояснення і самостійного опрацювання.

Історичний фактор	Що він змінює	На що звернути увагу
Лютнева революція і зміна влади	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися
Створення центральної ради	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися
Михайло Грушевський і українські партії	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися
I, II, III універсали	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися

Алгоритм аналізу

1) Назвіть явище. 2) Вкажіть час і місце. 3) Поясніть причини. 4) Назвіть учасників. 5) Сформулюйте наслідки для українського суспільства.

3. Основний зміст теми

Пункт	Пояснення
Лютнева революція	Повалення царизму створило простір для української самоорганізації.
Центральна Рада	Об'єднала партії, організації, військових, селян і стала українським представницьким центром.
I Універсал	Проголосив автономію України без очікування дозволу Тимчасового уряду.
II Універсал	Був компромісом із Тимчасовим урядом і викликав критику самостійників.
III Універсал	Проголосив УНР у федеративному зв'язку з Росією.

Проміжний висновок

Історичні події не існують окремо: економіка, влада, культура, війни, соціальні групи й міжнародна ситуація взаємно впливають одна на одну.

Типова помилка

Не зводьте відповідь до переліку дат. Історія вимагає пояснення: чому подія стала можливою, які сили діяли, кого вона посилила або послабила.

4. Причини, перебіг і наслідки

Причина / умова	Як проявлялася	Наслідок
Лютнева революція і зміна влади	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Створення центральної ради	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Михайло Грушевський і українські партії	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
I, ii, iii універсали	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Проголошення унр	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність

Запам'ятай формулу відповіді

Повна відповідь з історії має містити не тільки “що сталося”, а й “чому сталося”, “хто брав участь”, “чим завершилося” і “чому це важливо”.

Причини	Подія	Наслідки
передумови, суперечності, інтереси груп	конкретні рішення, війни, реформи або організації	зміни у владі, правах, культурі, території, суспільстві

5. Діячі, організації та суспільні сили

Хто / що	Роль у темі
Михайло Грушевський	голова Центральної Ради.
Володимир Винниченко	очолював Генеральний секретаріат.

Хто / що	Роль у темі
Симон Петлюра	діяч українського військового руху.
Центральна Рада	орган української революційної демократії.
Тимчасовий уряд	російський уряд, з яким УЦР вела переговори.

Методична підказка

Коли називаєте історичну особу або організацію, одразу пояснюйте її дію: створив, очолив, підтримав, заборонив, реформував, проголосив, придушив.

Питання до діяча/організації	Відповідь має містити
Яку мету мав?	політичну, соціальну, культурну або військову мету
Якими методами діяв?	реформи, війна, дипломатія, пропаганда, самоорганізація
Який наслідок?	що змінилося після його/її діяльності

6. Основні поняття

Поняття	Коротке визначення
Українська революція	боротьба українців у 1917-1921 рр. за національне, соціальне і державне самовизначення.
Центральна Рада	представницький орган українського руху.
Універсал	урочистий політичний акт Центральної Ради.
УНР	Українська Народна Республіка.

Поняття	Як використати у відповіді
Українська революція	Скажіть: «Українська революція - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.
Центральна Рада	Скажіть: «Центральна Рада - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.
Універсал	Скажіть: «Універсал - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.
УНР	Скажіть: «УНР - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.

Як відповідати

Визначення потрібно не зазубрювати механічно, а пояснювати своїми словами і наводити історичний приклад із теми.

7. Основні дати

Дата / період	Подія / значення
березень 1917	створення Української Центральної Ради.
червень 1917	I Універсал.
липень 1917	II Універсал.
листопад 1917	III Універсал і проголошення УНР.
січень 1918	IV Універсал і незалежність УНР.

Хронологічна стрічка

березень 1917 → червень 1917 → липень 1917 → листопад 1917 → січень 1918

Як вчити дати

Дати варто групувати за логікою: передумови → ключова подія → наслідки. Тоді вони не перетворюються на випадковий список.

8. Схема для розуміння

Що відбувається	Механізм	Результат
Лютнева революція	ключові дії та суперечності	історичний результат
Центральна Рада	ключові дії та суперечності	історичний результат
I Універсал	ключові дії та суперечності	історичний результат

Схему можна використати як план усної відповіді або як основу для короткого письмового конспекту.

Завдання	Як виконати
Перетворіть схему на текст	кожен рядок схеми запишіть як окреме речення з причинно-наслідковим зв'язком.
Додайте факт	до кожного рядка підберіть дату, особу або приклад із теми.

9. Підсумок уроку

Теза	Пояснення
1. Повалення самодержавства в Росії відкрило шлях до Української революції.	Це положення треба вміти підтвердити фактом, датою або прикладом із уроку.
2. Тему потрібно розуміти через зв'язок причин, дій учасників і наслідків.	Це положення треба вміти підтвердити фактом, датою або прикладом із уроку.
3. Для повної відповіді використовуйте поняття, дату, приклад і власний висновок.	Це положення треба вміти підтвердити фактом, датою або прикладом із уроку.

Відповідь на проблемне питання

Тема «Початок Української революції 1917 року. Українська Центральна Рада. Універсали Центральної Ради. Проголошення УНР» показує, що українська історія розвивалася через поєднання внутрішніх процесів і зовнішніх викликів. Її значення потрібно оцінювати за впливом на права людей, культуру, державність і національну ідентичність.

Для усної відповіді

Починайте з короткої тези, далі наведіть 2-3 факти, одну дату і завершіть власним історичним висновком.

10. Перевір себе

Рівень	Завдання
Базовий	Дайте визначення 3-4 основних понять уроку. Назвіть 3 ключові дати.
Середній	Складіть хронологічний ланцюжок подій і поясніть, чому вони пов'язані.

Рівень	Завдання
Достатній	Порівняйте дві сили, організації або явища з теми за критеріями: мета, методи, наслідки.
Високий	Дайте аргументовану відповідь на проблемне питання уроку. Використайте щонайменше два факти і одну дату.

Міні-тест	Варіанти відповіді
1. Найважливіше в темі - це...	А лише дата; Б причина, перебіг і наслідки; В тільки прізвища; Г випадковий факт.
2. Повна історична відповідь має містити...	А поняття, дату, приклад і висновок; Б тільки емоцію; В лише цитату; Г тільки переказ назви.
3. Історичне значення події - це...	А її вплив на подальший розвиток; Б місце на сторінці; В складність назви; Г кількість учасників.

Відповіді

1 - Б; 2 - А; 3 - А.